

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX)»

COM(2010) 61 τελικό — 2010/0039 (COD)

(2011/C 44/28)

Εισηγητής: ο κ. PEZZINI

Στις 18 Μαρτίου 2010 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX)

COM(2010) 61 τελικό — 2010/0039 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 16 Ιουνίου 2010.

Κατά την 464η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14ης και 15ης Ιουλίου 2010 (συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2010) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 78 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί και επικροτεί το έργο που ολοκλήρωσε η Επιτροπή για την προσαρμογή και την ενημέρωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2007/2004.

1.2 Σύμφωνα με τη Σύμβαση του Σένγκεν για την ελεύθερη κυκλοφορία στην Ευρώπη, τα κράτη μέλη, αφότου κατάργησαν τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, έχουν τη διακριτική ευχέρεια να αναθέσουν τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων στις αρχές της επιλογής τους.

1.2.1 Ωστόσο, με τη διέγερση της ΕΕ και την προοδευτική επέκταση του χώρου Σένγκεν σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, λόγω των διαφορών των εθνικών νομικών συστημάτων, προέκυψε ανομοιογένεια από τη μια χώρα στην άλλη όσον αφορά την ευθύνη για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης.

1.3 Εντούτοις, με το πέρας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λάακεν, τον Δεκέμβριο του 2001, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να ενεργοποιήσουν έναν κοινό οργανισμό επιχειρησιακής συνεργασίας και διαβούλευσης για τον συντονισμό των δράσεων των εθνικών υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων.

1.3.1 Η δέσμευση αυτή γίνεται πιο επιτακτική λόγω της έντονης αύξησης των διακρατικών επικοινωνιών, η οποία διευκόλυνε τον πολλαπλασιασμό των ταυτοτήτων και ενίσχυσε την εμφάνιση νέων εθνικών κρατών.

1.4 Υιοθετώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της «ασφάλειας» των συνόρων και καταπολέμησης της «λαθρομετανάστευσης», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη σύσταση των κοινών ομάδων συν-

δρομής FRONTEX, οι οποίες παρέχονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ σε εθελοντική βάση.

1.4.1 Για τον λόγο αυτό, σύμφωνα με τον «κώδικα συνόρων του Σένγκεν» και τις ίδιες αρμοδιότητες των εθνικών αρχών, και με την προοπτική ανάπτυξης μιας κοινής πολιτικής στον τομέα των σταθερών και των κινητών υποδομών, στις προαναφερθείσες ομάδες θα πρέπει να ανατεθεί το έργο της εξασφάλισης, αρχικά, της «επιτήρησης» και, στη συνέχεια, του «ολοκληρωμένου ελέγχου» των σημείων διέλευσης των συνόρων.

1.4.2 Το έργο αυτό περιλαμβάνει τη δυνατότητα ελέγχου των ταυτοτήτων, ανάκρισης των αλλοδαπών για τους λόγους της διαμονής τους, πάντα σύμφωνα με τις αρχές που ακολουθούν τα κράτη μέλη, και εισόδου σε σκάφη που βρίσκονται στα χωρικά ύδατα κράτους μέλους⁽¹⁾.

1.4.3 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, οι ομάδες θα πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα οικονομικά και μεταφορικά μέσα (πλοία, αεροπλάνα και ελικόπτερα). Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τις επιχειρήσεις του Frontex πρέπει να είναι σαφώς προσδιορισμένα και να κοινοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.5 Θα πρέπει, ωστόσο, να εξεταστεί ο κίνδυνος της «στρατιωτικοποίησης» της επιτήρησης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Κατά συνέπεια, θα χρειαστεί να συντονιστούν προσεκτικά οι πιθανές «επικαλύψεις» με τα καθήκοντα της δικαστικής αστυνομίας, της στρατιωτικής άμυνας και των τελωνειακών αρχών που έχουν αναθέσει τα κράτη μέλη στην αστυνομία, στις χερσαίες, εναέριας και θαλάσσιες ένοπλες δυνάμεις τους και στις τελωνειακές αρχές τους, με τη διασφάλιση ότι δεν θα αποδυναμωθούν οι δυνατότητες ελέγχου, αλλά θα ενισχυθούν (ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία).

⁽¹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 77 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, οι υπάλληλοι του Frontex μπορούν να ασκούν καθήκοντα κατ' εντολή των συνοριοφυλάκων των κρατών μελών, υπό τον όρο ότι σέβονται την κυριαρχία των τελευταίων.

1.5.1 Εξάλλου παραμένουν «ανοικτά» τα ζητήματα διεθνούς δικαίου που αφορούν τις εργασίες στην ανοικτή θάλασσα, ακόμη και βάσει της σύμβασης του Montego Bay του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας ⁽²⁾.

1.6 Η υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισσαβώνας, που ενσωματώνει μεταξύ άλλων και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, αύξησε σημαντικά τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες της Ένωσης όσον αφορά την μετανάστευση και το άσυλο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι αρμοδιότητες που αφορούν τη σύλληψη και την κράτηση των προσώπων πρέπει να διέπονται από τις διατάξεις του κοινού «κλαστικού» δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και όχι από τους αποκαλούμενους «υπέρμετρους» κανόνες. Ο Frontex, ως «οργανισμός», δεν μπορεί να ελέγχεται από μια εξωτερική υπηρεσία, ούτε μόνο από τους δημοσιονομικούς κανόνες, αλλά πρέπει να σέβεται τα άτομα που ζητούν άσυλο σε ολόκληρη την ΕΕ, με την εφαρμογή κυρίως των κανόνων ποινολογίας του Συμβουλίου της Ευρώπης ⁽³⁾.

1.7 Η ΕΟΚΕ, έχοντας επίγνωση της νομικής και κοινωνικής παράδοσης της Ευρώπης σε θέματα σεβασμού του ανθρώπου και του δικαιώματος ασύλου, διατυπώνει τη σύσταση ότι τα άτομα που θα συμμετέχουν στις ομάδες αυτές πρέπει να έχουν σαφή και σταθερή αρχική κατάρτιση και συνεχή ενημέρωση σε θέματα ψυχολογίας και συμπεριφοράς, που να τους εξασφαλίζουν τακτική εποπτεία προκειμένου να έχουν καλύτερη σχέση με τους πιο αδύναμους, οι οποίοι προσβλέπουν σε μια καλύτερη κοινωνική ευημερία, όπως συνέβαινε εδώ και αιώνες για πολλούς πολίτες των ευρωπαϊκών χωρών.

1.7.1 Οι ομάδες αυτές πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να έχουν χαρακτήρα επιχειρησιακό και όχι αστυνομίας των συνόρων, η δε δράση τους να επικεντρώνεται στην εφαρμογή του κώδικα του Σένγκεν.

1.7.2 Τα καθήκοντα του Frontex θα πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να συνίστανται στον εντοπισμό και την επιβολή κυρώσεων στους διεθνείς εγκληματίες που οργανώνουν την εμπορία ανθρώπων και μετατρέπουν ανθρώπους, που επιδιώκουν ευημερία και κοινωνική άνοδο, σε αντικείμενα εκμετάλλευσης με αποτέλεσμα την ταπεινώση και την υποβάθμιση τους.

1.7.3 Οι ομάδες του Frontex θα πρέπει, εξάλλου, με τη βοήθεια του συστήματος GMES (Παγκόσμια Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας) να συμβάλλουν στη διάσωση των μεταναστών που κινδυνεύουν στη Λεκάνη της Μεσογείου, με σεβασμό των αρχών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη.

1.7.4 Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ προτείνει συνεχείς επαφές και στενή συνεργασία με τις ΜΚΟ.

1.7.5 Δεδομένου του ρόλου και του έργου των ΜΚΟ, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη συμμετοχή τους, ως ενίσχυση και ως πολιτι-

(2) Εκτός από τις διαμάχες που έχουν προκύψει με άλλα κράτη μέλη σχετικά με την ορθή εφαρμογή των κανόνων υποδοχής και την απαγόρευση της επαναπροώθησης, τώρα η ιταλική δικαιοσύνη προσάπτει σε υπαλλήλους και αξιωματικούς ότι προέβησαν σε έγκλημα ιδιωτικής βίας για την επαναπροώθηση στη Λιβύη τον Αύγουστο του 2009 των 75 λαθρομεταναστών που συνελήφθησαν σε διεθνή ύδατα. Ωστόσο, η ιταλική κυβέρνηση δεν συμπεριζέται τη θέση του εισαγγελέα των Συρακουσών, ενώ ο Υπάτος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες υποστηρίζει ότι η επαναπροώθηση «έθεσε σε κίνδυνο την δυνατότητα απολαβής του δικαιώματος του ασύλου στην Ιταλία».

(3) Τώρα που όλα τα κράτη μέλη έχουν επικυρώσει το Πρωτόκολλο 14 και το άρθρο 17 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και που η επικυρωμένη Συνθήκη της Λισσαβώνας ανοίγει τον δρόμο για την ένταξη της ΕΕ στην ΕΣΔΑ, επιβάλλεται ο Frontex να είναι προς αυτή την κατεύθυνση.

στική διαμεσολάβηση, σε όλες τις φάσεις κατά τις οποίες αναπτύσσονται οι διαδικασίες που προβλέπονται από τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις σχετικά με ανθρώπους που βρίσκονται σε επισφαλείς καταστάσεις.

2. Εισαγωγή

2.1 Τα σύνορα φέρνουν «αντιμέτωπα» και χωρίζουν δύο κράτη ή δύο γεωγραφικές περιοχές, στη βάση ορίων που περιορίζουν τις αμοιβαίες σχέσεις των λαών.

2.1.1 Τα φυσικά σύνορα (όρη, ποτάμια, λίμνες) είναι πηγή συνεχούς αντιπαλότητας μεταξύ των λαών που ζουν εκατέρωθεν.

2.1.2 Ακόμη και τα πολιτικά και τα συμβατικά σύνορα είναι το αποτέλεσμα μακρόχρονων αγώνων και ιστορικών συμβιβασμών.

2.1.3 Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, η έντονη επιτάχυνση της διεθνούς επικοινωνίας τείνει να διευκολύνει τον πολλαπλασιασμό των ταυτοτήτων και να αυξήσει τον αριθμό των κυριαρχών εθνών, με αποτέλεσμα την εμφάνιση νέων κρατών-εθνών και περιφερειών-εθνών.

2.1.4 Αυξάνονται, κατά συνέπεια, τα σύνορα και η «ιερότητα» των επιμέρους κρατών, των οποίων τα εύθραυστα σύνορα τροφοδοτούν πιθανές και πραγματικές συγκρούσεις.

2.2 Τα ευρωπαϊκά κράτη αποτελούν μια σημαντική εξαίρεση σε παγκόσμιο επίπεδο, διότι με τη συμφωνία του Σένγκεν έχουν καταργήσει τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, μειώνοντας έτσι τη βαρύτητα της εθνικής κυριαρχίας.

2.2.1 Αλλά η σημερινή ισχυρή μεταναστευτική πίεση που υφίστανται τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα της ΕΕ επιβάλλει την ανάγκη ενίσχυσης και ανάπτυξης νέων κοινών συστημάτων για την επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων (EUROSUR - ευρωπαϊκό σύστημα επιτήρησης των συνόρων).

2.3 EUROSUR

2.3.1 Η ΕΕ εξετάζει αυτόν τον καιρό τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων.

2.3.2 Η εφαρμογή του σχεδίου αναμένεται να συμβάλει στη μείωση του αριθμού των λαθρομεταναστών, στη μείωση του ποσοστού των θανάτων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, στην πρόληψη της διασυνοριακής εγκληματικότητας και στην αύξηση της εσωτερικής ασφάλειας.

2.3.3 Προβλέπεται η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, το οποίο να βασίζεται σε ένα κοινό δίκτυο συστημάτων πληροφόρησης και επιτήρησης.

2.3.4 Προβλέπεται η δημιουργία ενός «ασφαλούς ηλεκτρονικού δικτύου», για την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων μεταξύ των διαφόρων αρμόδιων κέντρων των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ των κρατών μελών και του Frontex⁽⁴⁾.

2.4 Το ιστορικό του FRONTEX

2.4.1 Με τον κανονισμό (ΕΚ) 2007/2004 ιδρύθηκε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών.

2.4.2 Στη συνέχεια, με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 863/2007 θεσπίστηκε μηχανισμός σύστασης «ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα» (RABIT) και τροποποιήθηκε ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 όσον αφορά τον εν λόγω μηχανισμό για τη ρύθμιση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προσκεκλημένων υπαλλήλων.

2.4.3 Ένα κράτος μέλος έχει συνεπώς τη δυνατότητα να ζητήσει, εντός του πλαισίου του Οργανισμού, την αποστολή στο έδαφός του ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα, τις οποίες απαρτίζουν κατάλληλα εκπαιδευμένοι εμπειρογνώμονες από άλλα κράτη μέλη⁽⁵⁾.

2.5 Η οδηγία 2008/115/ΕΚ θεσπίζει κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, «σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ..., συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα».

2.5.1 Στις 5 Απριλίου 2010, μετά την έγκριση του εγχειριδίου εξέτασης των αιτήσεων θεώρησης⁽⁶⁾, που τέθηκε στη διάθεση του προξενικού προσωπικού όλων των κρατών μελών, άρχισε να εφαρμόζεται ο Κώδικας Θεωρήσεων της ΕΕ στον χώρο Σένγκεν, με 22 κράτη μέλη και 3 συνδεδεμένα κράτη.

2.5.2 Το Πρόγραμμα της Χάγης⁽⁷⁾ προβλέπει την ανάπτυξη του Οργανισμού Frontex στη βάση ενός καθορισμένου προγράμματος.

2.5.3 Στο πολυετές πρόγραμμα της Στοκχόλμης σχετικά με τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 2009, αποφασίστηκε η ενίσχυση του οργανισμού Frontex, ακόμη και με αναθεώρηση του νομικού του καθεστώτος, και προβλέπεται, ειδικότερα, η ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων της Ένωσης.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

3.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την αναθεώρηση του νομικού καθεστώτος του οργανισμού Frontex, επισημαινοντας τα εξής σημεία:

⁽⁴⁾ Το ηλεκτρονικό δίκτυο πρέπει στη συνέχεια να συντονιστεί με την απόφαση της Επιτροπής της 20ης Ιανουαρίου 2006 που καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής της απόφασης 2005/267/ΕΚ για την ίδρυση ασφαλούς ηλεκτρονικού δικτύου (ICONET) πληροφοριών και συντονισμού των υπηρεσιών διαχείρισης της μετανάστευσης των κρατών μελών, ιδίως μέσω της ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης.

⁽⁵⁾ Τα καθήκοντα αυτά συνδέονται στενά με τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol), που ιδρύθηκε το 1992 για να χειριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο την εγκληματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται επίσης το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS), που επιτρέπει την ανταλλαγή μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών Σένγκεν «δεδομένων» σχετικά με την ταυτότητα ορισμένων κατηγοριών ανθρώπων και αγαθών.

⁽⁶⁾ Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 19.3.2010.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 53, 3.3.2005, σελ. 1.

— τα κράτη μέλη διατηρούν την ευθύνη για τον έλεγχο των εξωτερικών τους συνόρων, με βάση την αρχή της επικουρικότητας (άρθρο 74 της ΣΔΕΕ), με τις δικές τους αστυνομικές δυνάμεις και με τις δικές τους υπηρεσίες πληροφοριών·

— τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν από τον Οργανισμό συνδρομή, με τη μορφή συντονισμού, όταν υπάρχουν και άλλα κράτη μέλη και απαιτείται αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή στα σύνορα·

— η τρέχουσα μαζική εισροή υπηκόων τρίτων χωρών, που επιχειρούν να εισέλθουν παράνομα στο έδαφος των κρατών μελών, συνεπάγεται την ενίσχυση του ρόλου του Frontex στα πλαίσια της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ·

— η εκτίμηση αντικτύπου που συνοδεύει την πρόταση⁽⁸⁾ προβλέπει εξαιρέσεις στο νομικό καθεστώς του Frontex και περιλαμβάνει την τροποποίηση του κανονισμού, ως μια νέα ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν για την καταπολέμηση της οργανωμένης παράνομης μετανάστευσης·

— η πρόταση τροποποίησης ενισχύει τον συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, με πιο εναρμονισμένα πρότυπα και διαδικασίες, για μια ενιαία και αυξημένη διαχείριση της επιτήρησης·

— πρέπει να αναβαθμιστεί ο τεχνικός εξοπλισμός και το ανθρώπινο δυναμικό. Για τον σκοπό αυτό μπορεί να συσταθεί μια ομάδα συνοριοφυλάκων, η οποία να απαρτίζεται από εθνικούς εμπειρογνώμονες με υψηλό επίπεδο κατάρτισης και εκπαίδευσης.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Σε όλες τις δράσεις του Frontex πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για την αυστηρή τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, τη Σύμβαση του ΟΗΕ για την «απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης», καθώς και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

4.2 Οι αποστολές του Frontex θα πρέπει να υλοποιούνται με γνώμονα την απόλυτη διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής και την προστασία των γυναικών, των παιδιών και των ευάλωτων ατόμων, και να αποφεύγεται η «εξωτερική ανάθεση» των συνοριακών ελέγχων σε χώρες⁽⁹⁾ που δεν αναγνωρίζουν το δικαίωμα ασύλου και τη Σύμβαση της Γενεύης⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ SEC(2010) 149.

⁽⁹⁾ Για παράδειγμα η Λιβύη.

⁽¹⁰⁾ Η οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6/12/2008 (η οποία θα τεθεί σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2010) θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ..., συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα

4.3 Η δράση του Frontex θα πρέπει κυρίως να επιδιώκει τους εξής στόχους:

- καταδίωξη και αποδυνάμωση των δικτύων διεθνούς εγκληματικότητας που οργανώνουν την εμπορία ανθρώπων·
- έμπρακτη εφαρμογή του δικαιώματος του ασύλου, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη της ΕΕ, για τα θύματα αδικίας·
- συνδρομή των μεταναστών που κινδυνεύουν, ακόμη και αν βρίσκονται σε διεθνή ύδατα.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση κανονισμού που προβλέπει ότι τα κράτη μέλη, εφόσον σέβονται τις αρμοδιότητες του Οργανισμού, μπορούν «να συνεχίσουν» τη συνεργασία σε επιχειρησιακό επίπεδο με άλλα κράτη και/ή τρίτες χώρες στα εξωτερικά σύνορα, αν μια τέτοια συνεργασία «συμπληρώνει» τη δράση του Οργανισμού, στο πνεύμα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύμφωνα με την χριστιανική και κοινωνική αλλά και νομική παράδοση της Ένωσης.

4.5 Για να είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη η συνεργασία, θα πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να δοθούν στον Frontex τα απαραίτητα οικονομικά και μεταφορικά μέσα (πλοία, αεροπλάνα και ελικόπτερα). Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τις επιχειρήσεις του Frontex πρέπει να είναι σαφώς προσδιορισμένα και να κοινοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ· λόγω δε των δημοσιονομικών επιπτώσεών τους, ο Frontex πρέπει να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιεί σε συντονισμό με όλες τις εθνικές υπηρεσίες που διαθέτουν ήδη τα μέσα αυτά.

4.6 Η δυνατότητα που παρέχεται στον Frontex να λαμβάνει χρηματοδότηση και να υλοποιεί έργα τεχνικής βοήθειας σε τρίτες χώρες και να αποστέλλει αξιωματούχους-συνδέσμους, μπορεί να γίνει αποδεκτή από την ΕΟΚΕ, εάν στα έργα και στη βοήθεια συμμετέχουν ΜΚΟ, που έχουν μεγάλη και σημαντική εμπειρία στον τομέα της βοήθειας, της κατάρτισης για την ανάπτυξη και της υπεράσπισης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

4.7 Ο Frontex θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να επωφεληθεί του νέου συστήματος SIS II ⁽¹⁾ (σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς).

4.8 Η χρήση δεδομένων GMES από τον σταθμό του Neustrelitz ⁽²⁾, θα μπορούσαν να βοηθήσουν σημαντικά τον Frontex για τη διάσωση μεταναστών που κινδυνεύουν στη Μεσόγειο.

4.9 Ακόμη και ο ρόλος που προβλέπεται για τον Frontex όσον αφορά τον συντονισμό δραστηριοτήτων συναφών με κοινές επιχειρήσεις επαναπατρισμού, θα πρέπει να υλοποιηθεί, σύμφωνα με προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, σε στενή συνεργασία με τις ανθρωπιστικές ΜΚΟ, οι οποίες διακρίνονται για την ευαισθησία και τη βαθιά εμπειρία τους στις σχέσεις με ανθρώπους που βρίσκονται σε δύσκολες και επισφαλείς καταστάσεις.

4.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο Frontex πρέπει να έχει περιορισμένη εντολή όσον αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων

που σχετίζονται με την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων που οργανώνουν την παράνομη μετανάστευση, και πάντα σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί τις προτεινόμενες τροποποιήσεις συναφείς με τον στόχο ενίσχυσης του ρόλου και των λειτουργιών του Frontex, προκειμένου να ενισχυθεί ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και, παράλληλα, να διασφαλιστεί η ελευθερία και η εσωτερική ασφάλεια των κρατών μελών.

5.2 Διατυπώνει ωστόσο τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

5.2.1 Αιτιολογική σκέψη (10) – ίσως είναι πιο δεσμευτικό από νομικής πλευράς η αντικατάσταση του όρου «διασφαλιστεί» από τον όρο «εξασφαλιστεί».

5.2.2 Αιτιολογική σκέψη (13) – κρίνεται σκόπιμη η αντικατάσταση του όρου «κατάλογοι» από έκφραση «κατάλληλα μητρώα», που φαίνεται περισσότερο ενδειγμένη όσον αφορά τον καθορισμό της υποχρέωσης μιας αυστηρής διαχείρισης των πόρων.

5.2.3 Αιτιολογική σκέψη (14) – η φράση «αριθμό κατάλληλα κατηρτισμένων συνοριοφυλάκων» θα είναι πληρέστερη με την προσθήκη «και ειδικευμένων».

5.2.4 Αιτιολογική σκέψη (15) – η έκφραση «σε ημιμόνιμη βάση» είναι αόριστη και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να αντικατασταθεί από άλλη σαφέστερη.

5.2.5 Αιτιολογική σκέψη (23) – θα πρέπει να οριστούν σαφέστερα τα «όρια» σχετικά με τη δυνατότητα του Οργανισμού «να δρομολογεί και να χρηματοδοτεί σχέδια τεχνικής βοήθειας κλπ».

5.3 Άρθρο 1α, α) 2 – η φράση «ή πλησίον αυτού» πρέπει να διευκρινιστεί καλύτερα ώστε να αποφευχθούν καταχρηστικές παρεμβάσεις στην εθνική κυριαρχία.

5.3.1 Άρθρο 2, 1. γ) – το καθήκον που έχει ανατεθεί στον Οργανισμό σχετικά με την «ανάλυση κινδύνου» θα πρέπει να επεκταθεί και στο «κόστος» που απαιτείται για να αντιμετωπιστεί η πίεση στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών που είναι περισσότερο εκτεθειμένα. Είναι πράγματι δίκαιο να αναλάβουν το κόστος αυτό όλα τα μέλη της ΕΕ και όχι μόνον τα κράτη που έχουν εξωτερικά σύνορα.

5.3.1.1 Επίσης η διάταξη αυτή θα πρέπει να συμφωνεί με τις διατάξεις του επόμενου άρθρου 4.

5.3.2 Άρθρο 2, 1 iii), θ) – κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι ο Οργανισμός μπορεί να λάβει μόνο «περιορισμένη εντολή» για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που σχετίζονται με την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων που οργανώνουν την παράνομη μετανάστευση. Η διάταξη θα πρέπει επίσης να συνάδει με τις διατάξεις των ακόλουθων άρθρων 11, 11α και 11 β.

⁽¹⁾ SIS, Σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, το οποίο προβλέπεται να τεθεί σε λειτουργία έως τις 31.12.2011 (έκθεση Coelho του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).

⁽²⁾ Ο σταθμός Neustrelitz (Γερμανία) θα εξασφαλίσει στην Ευρώπη και στη λεκάνη της Μεσογείου τον προγραμματισμό και την παραγωγή δεδομένων πολύ υψηλής ανάλυσης των οπτικών δορυφόρων Geo-Eye 1 και Ikonos.

5.3.3 Άρθρο 14, 1 – ενδείκνυται να διευκρινιστούν οι όροι με τους οποίους ο Οργανισμός «διευκολύνει» την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

5.3.4 Άρθρο 14, 2 – η προβλεπόμενη δυνατότητα του οργανισμού να τοποθετεί σε τρίτες χώρες αξιωματούχους-συνδέσμους θα πρέπει να διευκρινιστεί καλύτερα, να αναφέρεται δηλαδή ότι οι

αξιωματούχοι αυτοί τοποθετούνται ως παρατηρητές ή /και ως σύμβουλοι μόνον σε τρίτες χώρες όπου «οι πρακτικές διαχείρισης των συνόρων συμφωνούν με τις ελάχιστες απαιτήσεις στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου», με την πρόσθετη διευκρίνιση ότι οι εν λόγω χώρες θα πρέπει επίσης να έχουν επισήμως υιοθετήσει τις δεσμευτικές διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το άσυλο και τη διεθνή προστασία.

Βρυξέλλες, 15 Ιουλίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI
